

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نظام‌های انتخاباتی

تألیف:

دکتر آیت مولائی

دانشیار گروه حقوق دانشگاه تبریز

نصرت‌الله نبیل رحیمی

دانشجوی دکتری حقوق عمومی دانشگاه تبریز

انتشارات دانشگاه تبریز

تبریز - ۱۴۰۳

سرشناسه	: مولایی، آیت، ۱۳۵۴-
عنوان و نام پدیدآور	: نظام‌های انتخاباتی / تألیف آیت مولائی، نصرت‌الله نبیل رحیمی.
مشخصات نشر	: تبریز: دانشگاه تبریز، انتشارات، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۳۰۸ ص: جدول، نمودار.
فروست	: انتشارات دانشگاه تبریز؛ ۸۴۷.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۷۱۱-۵۴-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۸۳] - ۲۹۳.
موضوع	: انتخابات
	Elections
	سیاست انتخاباتی
	Election policy*
	انتخابات-- قوانین و مقررات
	Election law
شناسه افزوده	: نبیل رحیمی، نصرت‌الله، ۱۳۷۳-
شناسه افزوده	: دانشگاه تبریز. انتشارات
رده بندی کنگره	: JF۱۰۰۱
رده بندی دیویی	: ۳۲۴/۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۵۵۷۹۵۹

نظام‌های انتخاباتی

تألیف:	دکتر آیت مولائی، نصرت‌الله نبیل رحیمی
ویراستار ادبی:	دکتر ابراهیم رنجبر
ناشر و فروست:	انتشارات دانشگاه تبریز؛ ۸۴۷
تاریخ و نوبت چاپ:	۱۴۰۳ - اول
شمارگان:	۵۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۷۷۱۱-۵۴-۷
طراح جلد:	مهشاد میرزاعلیلو
قیمت:	۱۸۰۰۰۰۰ ریال
وبسایت:	www.pprs.tabrizu.ac.ir
لیتوگرافی، چاپ و صحافی:	اداره چاپ و انتشارات دانشگاه تبریز
یادداشت:	این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

این اثر مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، منتشر، پخش، عرضه، تکثیر یا تجدید چاپ نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

نشانی: تبریز- بلوار ۲۹ بهمن - دانشگاه تبریز - تلفن: ۰۴۱۳۳۲۹۲۶۶۸ و ۰۴۱۳۴۴۹۵۰۰۱
 شماره: ۰۴۱۳۳۲۹۴۱۱۹ آدرس پست الکترونیکی: Publication@tabrizu.ac.ir

فهرست مطالب

مقدمه	۱
فصل نخست: کلیات	۵
مبحث اول: مفهوم انتخابات	۵
مبحث دوم: رأی	۹
گفتار اول: معنی رأی	۹
گفتار دوم: قلمروشناسی رأی	۱۰
گفتار سوم: ماهیت رأی	۲۰
مبحث سوم: انواع انتخابات	۲۵
مبحث چهارم: نگاه تاریخی به تکوین و تحول انتخابات/رأی گیری	۲۶
مبحث پنجم: ظهور موضوع انتخابات به مثابه امر بینارشته‌ای	۳۲
گفتار اول: حوزه علم ریاضی	۳۳
گفتار دوم: حوزه علم اقتصاد	۳۴
گفتار سوم: حوزه علم سیاست	۳۴
گفتار چهارم: ساحت فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی	۳۵
فصل دوم: گذار به انتخابات آزاد و منصفانه	۳۷
مبحث اول: طرح مفهوم انتخابات آزاد و منصفانه	۳۸
گفتار اول: شکل گیری تاریخی	۳۸
گفتار دوم: شناسایی مفهومی	۳۹

ب نظام‌های انتخاباتی

- ۴۳ مبحث دوم: مبانی نظام انتخابات آزاد و منصفانه
- ۴۴ گفتار اول: نظریهٔ دموکراسی
- ۵۹ گفتار دوم: نظام نمایندگی
- ۶۹ گفتار سوم: تئوری دولت مدرن
- ۷۳ گفتار چهارم: اصل کرامت ذاتی بشر

فصل سوم: شاخص‌بندی انتخابات

- ۷۷ مبحث اول: اصول و معیارهای انتخابات آزاد و منصفانه
- ۷۸ گفتار اول: ترسیم حقوق بشری اصول انتخابات آزاد و منصفانه
- ۸۶ گفتار دوم: معیارهای انتخابات آزاد و منصفانه
- ۹۵ مبحث دوم: پیامدهای نظام انتخابات آزاد و منصفانه
- ۹۵ گفتار اول: حرکت از شناخت انتزاعی به برداشتهای عینی در مورد انتخابات
- ۹۷ گفتار دوم: ثبات‌بخشی به هنجارهای دموکراسی

فصل چهارم: فرمول‌های انتخابات

- ۹۹ مبحث اول: برداشت وسیع از مفهوم نظام‌های انتخاباتی
- ۱۰۰ گفتار اول: تعریف معناشناختی
- ۱۰۱ گفتار دوم: عناصر سازنده نظام انتخاباتی بر اساس برداشت وسیع
- ۱۰۳ گفتار سوم: ساختار رأی‌گیری
- ۱۲۰ مبحث دوم: مهندسی نظام‌های انتخاباتی، ترسیم مضیق از مفهوم نظام‌های انتخاباتی
- ۱۲۱ گفتار اول: گزینش نظام انتخاباتی
- ۱۲۵ گفتار دوم: تأثیر نظام‌های انتخاباتی بر نظام حزبی
- ۱۲۶ مبحث سوم: تعریف نظام انتخاباتی بر مبنای برداشت مضیق
- ۱۲۷ مبحث چهارم: سرچشمه‌های نظری الگوهای انتخاباتی
- ۱۳۳ مبحث پنجم: دسته‌بندی نظام‌های انتخاباتی

فصل پنجم: خانوادهٔ نظام‌های اکثریتی

- ۱۳۷ مبحث اول: سیستم اکثریتی ساده
- ۱۳۹ گفتار اول: مشخصه‌های سیستم اکثریتی ساده
- ۱۴۰ گفتار دوم: محاسن سیستم اکثریتی ساده

نظام‌های انتخاباتی ج

- گفتار سوم: معایب نظام اکثریتی ساده ۱۴۲
- گفتار چهارم: الگوی نظام اکثریتی ساده (انگلستان) ۱۴۴
- گفتار پنجم: قضیه فرضی ۱۴۵
- مبحث دوم: نظام رأی دسته‌جمعی ۱۴۹
- گفتار اول: مشخصه‌های نظام رأی دسته‌جمعی (رأی بلوکی) ۱۵۰
- گفتار دوم: محاسن نظام رأی دسته‌جمعی ۱۵۲
- گفتار سوم: نقاط ضعف نظام رأی دسته‌جمعی ۱۵۳
- گفتار چهارم: الگوی نظام رأی دسته‌جمعی (مغولستان) ۱۵۴
- گفتار پنجم: قضیه فرضی ۱۵۴
- مبحث سوم: نظام رأی دسته‌جمعی حزبی ۱۵۷
- گفتار اول: ویژگی‌های نظام رأی دسته‌جمعی حزبی ۱۵۸
- گفتار دوم: محاسن نظام انتخاباتی رأی دسته‌جمعی حزبی ۱۶۰
- گفتار سوم: نقاط ضعف نظام‌های انتخاباتی رأی دسته‌جمعی حزبی ۱۶۱
- گفتار چهارم: الگوی نظام رأی دسته‌جمعی حزبی (سنگاپور) ۱۶۱
- گفتار پنجم: قضیه فرضی ۱۶۲
- مبحث چهارم: نظام انتخاباتی رأی بدیل ۱۶۵
- گفتار اول: مشخصه‌های نظام رأی بدیل ۱۶۸
- گفتار دوم: محاسن نظام رأی بدیل ۱۶۹
- گفتار سوم: نقاط ضعف نظام رأی بدیل ۱۷۰
- گفتار چهارم: الگوی نظام رأی بدیل (استرالیا) ۱۷۱
- گفتار پنجم: قضیه فرضی ۱۷۲
- مبحث پنجم: سیستم اکثریتی دو مرحله‌ای ۱۷۵
- گفتار اول: ویژگی‌های نظام انتخاباتی اکثریتی دو مرحله‌ای ۱۷۶
- گفتار دوم: مزایای سیستم انتخاباتی اکثریتی دو مرحله‌ای ۱۷۸
- گفتار سوم: معایب سیستم انتخاباتی اکثریتی دو مرحله‌ای ۱۷۹
- گفتار چهارم: الگوی نظام اکثریتی دو مرحله‌ای (فرانسه) ۱۸۰
- گفتار پنجم: قضیه فرضی ۱۸۱
- فصل ششم: خانواده نظام‌های تناسبی ۱۸۵**
- مبحث اول: کلیات نظام تناسبی ۱۸۶
- گفتار اول: مراحل شمارش آرا در نظام‌های تناسبی ۱۸۶

- گفتار دوم: محاسن نظام‌های تناسبی ۱۸۷
- گفتار سوم: نقاط ضعف نظام‌های تناسبی ۱۹۴
- مبحث دوم: نظام‌های تناسبی لیستی (لیست باز و لیست بسته) ۲۰۰
- گفتار اول: اوصاف عمومی نظام‌های تناسبی لیستی ۲۰۰
- گفتار دوم: محاسن نظام تناسبی لیستی ۲۰۴
- گفتار سوم: نقاط ضعف نظام تناسبی لیستی ۲۰۵
- گفتار چهارم: الگوی نظام تناسبی لیستی (آرژانتین) ۲۰۶
- گفتار پنجم: قضیه فرضی ۲۰۸
- مبحث سوم: نظام انتخاباتی تک‌رأی قابل انتقال ۲۱۳
- گفتار اول: ویژگی‌های نظام تک‌رأی قابل انتقال ۲۱۴
- گفتار دوم: محاسن نظام تک‌رأی قابل انتقال ۲۱۶
- گفتار سوم: نقاط ضعف نظام تک‌رأی قابل انتقال ۲۱۶
- گفتار چهارم: الگوی نظام تک‌رأی قابل انتقال (ایرلند) ۲۱۷
- گفتار پنجم: قضیه فرضی ۲۱۸

فصل هفتم: خانواده نظام‌های مختلط ۲۲۳

- مبحث اول: سیستم اعضای مختلط نسبی ۲۲۴
- گفتار اول: ویژگی‌های سیستم اعضای مختلط نسبی ۲۲۵
- گفتار دوم: محاسن سیستم اعضای مختلط نسبی ۲۲۷
- گفتار سوم: معایب سیستم اعضای مختلط نسبی ۲۲۷
- گفتار چهارم: الگوی سیستم اعضای مختلط نسبی (آلمان) ۲۲۸
- گفتار پنجم: قضیه فرضی ۲۲۹
- مبحث دوم: نظام رأی موازی ۲۳۷
- گفتار اول: ویژگی‌های نظام رأی موازی ۲۳۷
- گفتار دوم: مزایای نظام رأی موازی ۲۳۸
- گفتار سوم: نقاط ضعف نظام رأی موازی ۲۳۹
- گفتار چهارم: الگوی نظام رأی موازی (ایتالیا) ۲۴۰
- گفتار پنجم: قضیه فرضی ۲۴۱
- مبحث سوم: مرزشناسی نظام اعضای مختلط نسبی با نظام رأی موازی ۲۴۶

۲۴۹ فصل هشتم: سیستم‌های فرعی / سایر نظام‌های انتخاباتی
۲۵۰ مبحث اول: سیستم انتخاباتی تکراری غیرقابل انتقال
۲۵۱ گفتار اول: اوصاف سیستم انتخاباتی تکراری غیرقابل انتقال
۲۵۲ گفتار دوم: محاسن نظام انتخاباتی تکراری غیرقابل انتقال
۲۵۲ گفتار سوم: معایب سیستم انتخاباتی تکراری غیرقابل انتقال
۲۵۳ گفتار چهارم: الگوی نظام تکراری غیرقابل انتقال (جمهوری وانواتو)
۲۵۴ گفتار پنجم: قضیه فرضی
۲۵۷ مبحث دوم: سیستم رأی محدود
۲۵۸ گفتار اول: اوصاف نظام رأی محدود
۲۵۸ گفتار دوم: محاسن نظام رأی محدود
۲۵۸ گفتار سوم: نقصان نظام رأی محدود
۲۵۹ گفتار چهارم: الگوی نظام رأی محدود (جبل الطارق)
۲۶۰ گفتار پنجم: قضیه فرضی
۲۶۳ مبحث سوم: نظام انتخاباتی مبتنی بر شمارش بوردا
۲۶۴ گفتار اول: مختصات نظام انتخاباتی مبتنی بر شمارش بوردا
۲۶۵ گفتار دوم: مزایای نظام انتخاباتی مبتنی بر شمارش بوردا
۲۶۵ گفتار سوم: ضعف‌های نظام انتخاباتی مبتنی بر شمارش بوردا
۲۶۶ گفتار چهارم: الگوی نظام مبتنی بر شمارش بوردا (نائورو)
۲۶۶ گفتار پنجم: قضیه فرضی
۲۷۱ سخن پایانی
۲۸۳ منابع و مآخذ
۲۹۵ معرفی برخی از سازمان‌های مرتبط با مطالعات انتخاباتی